te mogen zeggen zooals ik ze zie. En dan kon het met mijn rustige rust wel eens gedaan zijn! Tot nu toe bewoog ik me nog niet op het vaak glibberig pad van onze „groote" kerkelijke pers. Wel heb ik me al schuldig gemaakt, vele jaren lang aan het schrijven in wat door velen tegenwoordig niet zonder minachting genoemd wordt „zoo'n kerkbode". Maar 't was een nauw afgepaalde rubriek, welke ik daarin te verzorgen had en daarmee was ik opperbest tevreden. Ik bleef buiten de vuurlinie van den kerkelijken strijd en kon mijne gedachten over den gang van vele dingen in ons kerkelijk, politiek en sociaal leven netjes voor me houden. En dat is toch zoo'n rustig leven. Niemand valt je aan over onuitgesproken gedachten. Een zwijgend mensch kan in zichzelven eens hartelijk lachen of ook diep zuchten, maar wordt niet dadelijk in 't publiek daarover ter verantwoording geroepen. Hij zit in een bomvrije kazemat en voelt zich daar zoo heerlijk veilig.

Maar daar ben ik nu uitgehaald en moet de vuurlinie in. En nu zou ik geen zoon van mijn vader zijn als ik daar toch ook niet iets bekoorlijks in vond. Al is iemand niet strijdlustig van aard en is hij gezegend met een ziel, die naar den vrede haakt, toch zou hij geen man, bovenal geen christen wezen, zoo er nooit de begeerte bij hem opkwam om ook eens iets te zeggen. Altoos zwijgen gaat ook niet en elk woord lokt toch niet steeds een wederwoord uit. En wat is er in onze dagen veel te zeggen! Uw vader en de mijne hebben ook een eigenaardigen tijd meegemaakt, vooral op kerkelijk gebied, maar toch van onze tijdsomstandigheden hebben zij zich zelfs geen voorstelling kunnen maken. Wat een ommekeer der dingen vond er plaats, sinds zij mochten ingaan in de eeuwige rust! De wereldkaart kreeg een ander aanzien. Machtige rijken werden omgekeerd. Veel van het oude is voorbijgegaan, en of dat nieuwe dat kwam beter is, staat nog te bezien. En wel is Nederland nog één van de meest gezegende landen der aarde, maar wat is daar ook een evolutie bezig zich te voltrekken, letterlijk op elk gebied. Een gewoon mensch heeft moeite om op de hoogte van zijn tijd te blijven. En als hij dan eens rustig nadenkt over het vele, dat er rondom hem plaats grijpt, ja dan wil hij ook wel eens wat zeggen om uiting te geven aan wat zijn denken bezighoudt.

Daarom heb ik alle bezwaren maar op zijde gezet en beloofde ik om de andere week u te schrijven. Van harte hoop ik, dat dit besluit „De Bazuin" geen schade doe, want dat zou mij, gedachtig aan de dagen van ouds, meer spijten dan ik zeggen kan. In de stille verwachting, dat deze eerste brief u niet onaangenaam zal zijn, blijf ik gaarne na u nog een rijk gezegend jaar toegewenscht te hebben, met hartelijke groete

t.t.

Groningen. J. Gispen.

***

„De Wekker" en wij.

Nog altijd is het mij niet gelukt in „De Wekker" iets te ontdekken, dat op een principieel verschil wijst.

Wel vond ik een recensie over eenige werken van Dr Kuyper — den gevreesden man van „de onderstelde wedergeboorte" — die al weer aantoont, hoe één's-geestes wij zijn!

> „Dagen van goede boodschap", door Dr A. Kuyper. Uitgever J. H. Kok te Kampen. Dit werk bestaat uit vier deelen. I. In den Kerstnacht. II. Paaschmorgen. III. Pinksterdag. IV. Oud- en Nieuwjaar. Elk deel afzonderl. kost f 1,60, geb. f 2,50. Het geheele werk f 5,50, geb. f 9,—. Hiervan zijn nu verschenen Deel I In den Kerstnacht en Deel IV Oud- en Nieuwjaar, terwijl Deel II en III spoedig zullen volgen. In deze meditaties van den grooten meester, wordt een uitnemende rijkdom van gedachten gegeven. Dr Kuyper wist, wat er leefde in de ziel van Gods kinderen en kon dit op uitnemende wijze weergeven. En daartegenover weet hij te plaatsen den rijkdom der genade Gods, geopenbaard in de zending en overgave van Zijnen Zoon. Bij de wisseling des jaars weet hij dit alles helder te belichten, met het licht, dat uit Gods Woord uitstraalt. Het is een waar genot, deze meditaties te lezen, zij verbreeden den gezichtskring, verdiepen het geestelijk leven en doen soms beschaamd den blik neerslaan. We zouden bijna zeggen, niemand verzuime deze werken, welke soms de diepste snaren der ziel doen trillen, zich aan te schaffen.

***

Jacqueline van der Waals.

Dr de Moor doet in „De Heraut" een zeer nuttig opvoedkundig werk door een uitvoerige en animeerende bespreking van één onzer zeldzame christen-kunstenaressen.

Zichier een fragment.

> Ik heb Jacqueline van der Waals in haar verborgen leven beter leeren kennen door haar fijne boek „Noortje Velt". Het lijdt voor mij geen twijfel, dat ze in de figuur, waaraan de roman zijn titel ontleent, zichzelf heeft geteekend. Het is een echt ziele-boek; om het verhaal moet u het niet lezen. Niet dat het daarin gebrekkig zou zijn of minder belangwekkend — volstrekt niet. Doch het ontleent zijn eigenlijke beteekenis, althans voor mij, aan de zielkundige ontwikkeling, die het ons doet volgen. Hoe prachtig is die Noortje Velt geteekend, met haar rijke fantasie en gevoelig gemoed! Hoe zien we langzaam aan in haar de christelijke overtuiging opkomen en rijpen! Nog eens: Gereformeerd is ze stellig niet, en dat is jammer. Maar het mag ons niet beletten om te waardeeren wat hier zoo delicaat geschetst wordt; en wie b.v. gesterkt wil worden tegen het modernisme, vindt hier kosthaar materiaal. Allen, die innerlijk wat dieper leven, die weten van twijfelvragen en afgronden, en soms ook met stille vreugde opzagen naar de lichte hoogten des eeuwigen levens, zullen dit boek, dunkt me, met groote sympathie lezen en veel van zichzelf erin terugvinden.
>
> Laat me een voorbeeld geven hoe ik dit bedoel. Blz. 54 lees ik: „„Ik wou", dacht ze bitter, „dat ik mezelf uitvegen kon .... als een som op de lei, die niet wil uitkomen — het is zoo'n vreeselijke gedachte, dat een mensch altijd ergens moet zijn — ook nadat hij gestorven is."" Uit het nummer der bladzijde blijkt u, dat we nu nog in het begin zijn. Op blz. 191 zegt ze: „Ik ben dwaas geweest, God, ik heb U willen dwingen — en zie, ik ben een kind, dat nog geen stap alleen kan doen zonder verdwalen. ... Neem mijn hand in Uw handen, God, breng me, geleid me, waarheen ik gaan moet. Ik ben nu niet bang meer voor verdriet, ik ben alleen maar bang me weer te vergissen."" Natuurlijk moet ik me tot zeer korte aanhalingen beperken; maar ik meen, dat deze twee citaten in hun onderling verband tot menigen lezer reeds een indruk zullen geven van wat dit boek bevat èn aan diepgaande zelfontleding en aan beelding van een zeer belangwekkend zieleproces.
>
> Nog één enkel, zeer kort citaat uit die mooie bladzijden 156—158: „Ik ben een kind, God, ik heb behoefte aan een God, en als ik een oud vrouwtje zal geworden zijn, een grijs, oud vrouwtje, dan nog zal ik een kind zijn, dat de hand van haar vader in de hare voelen wil, de stem van haar vader wil hooren, zeggende: „vrees niet, kindje, het is alles goed." Neem mijn hand in de Uwe, God, zeg het mij, laat het mij voelen, dat Gij bestaat ...., dat het niet door hersenschimmen is, dat ik mijn ziel, dat moede kind, tot rust breng."
>
> Op blz. 206 vertelt Noortje, dat ze geestelijk incognito leeft. Menschen bereiken elkaar nooit, zoo meent ze. Ik ben toch van oordeel, dat ze door deze biecht — mag ik het zoo noemen — velen bereikt heeft en bereiken zal, en dat haar verzen zeker veel duidelijker worden voor wie dezen roman in zich heeft opgenomen.

***

Voor de winteravonden.

In „De School met den Bijbel" vond ik onderstaande som.

„Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie".

Wie deze som, ondanks de oplossing, niet kan begrijpen, moge zijn kracht beproeven aan het vraagstuk: uit welke geestesgesteldheid is deze som geboren, en wat nu heeft de maatschappij daarvan?

> Marie en Anna zijn samen 44 jaar. Marie is tweemaal zo oud als Anna was, toen Marie half zo oud was, als Anna zal zijn, wanneer Anna drie maal zo oud is, als Marie was, toen Marie driemaal zo oud was als Anna. Hoe oud is Marie?
>
> Oplossing: Er was dus 'n dag, waarop Marie 3 × zo oud was als Anna. (Dat moment in 't vervolg aan te duiden door „die dag"). 't Verschil is en blijft dus: 2 × Anna's leeftijd op „die dag".
>
> Er komt 'n dag, waarop Anna 3 × Marie's leeftijd van „die dag" zal bereiken, dus 9 × haar eigen leeftijd van „die dag". En Marie's leeftijd was op zekeren dag de helft daarvan, dus 4½ × Anna's leeftijd van „die dag". Anna's leeftijd was toen 2½ × haar eigen leeftijd van „die dag". Marie is dus nu 2 × 2½ × = 5 × Anna's leeftijd van „die dag" en Anna (5 − 2) = 3 × Anna's leeftijd van „die dag". De verhouding van M.'s en A.'s leeftijden is dus 5:3, en Marie is dus $^5/_8 \times 44 = 27\frac{1}{2}$ jaar oud.
>
> B. W.

BOEKBESPREKING.

> „Toetsing aan de H. Schrift van de beginselen der Ethische Richting", door A. M. Diermanse, predikant. Met een voorrede van Prof. Dr A. G. Honig.
> Rotterdam, Drukkerij Libertas, 1922.

Aan dit boek gunden wij gaarne breedere bespreking. Maar het ligt reeds geruimen tijd op recensie te wachten. Daarom zal ik hier van de voorgenomen analyse afzien en dadelijk tot de conclusie komen. Dit ter bespoediging.

Dit werk behoort respekt af te dwingen.

De schrijver is zinds lang lijdende. Het werken gaat niet „ongehinderd". En toch weet hij zijn lichaam tot dienstbaarheid te brengen. Beschamend voor velen!

De sympathieke voorrede van prof. Honig heeft mijn hartelijke instemming.

Ds Diermanse blijkt goed thuis te zijn in de werken der oudere Ethischen: Daniël Chantepie de la Saussaye, J. H. Gunning Jr. en Valeton.

Hij licht door uitvoerige citaten zijn lezers nauwkeurig over hun gevoelens in en stelt daartegenover het zijne.

Wie op de hoogte wil komen met deze voorgangers der Ethischen kan bij hem terecht en wordt tevens in geestelijke onderscheiding gescherpt.

Dat de Ethischen zelf door zijn bestrijding in hun overtuiging zullen worden geschokt, zal de schrijver zich wel niet hebben voorgesteld.

Immers, toetsing aan de H. Schrift, gelijk Ds Diermanse die verstaat, aanvaarden zij niet.

Voor hen is de Schrift wat anders dan voor ons.

Waar blijft, wat Kuyper eens zei: tusschen de Ethischen en ons ligt de Schrift.

Als ik één opmerking mag maken, zou het deze zijn: het lijkt mij interessanter en profijtelijker, wanneer hij de geschriften der jongere Ethischen aan kritisch onderzoek zou hebben onderworpen.

Want de jongere Ethischen willen naar de oudere niet beoordeeld zijn.

Wie hunner staat nog op het standpunt van Sanssaye en Gunning?

> „Geloof en Wetenschap." Toespraak gehouden bij de opening der lessen aan de Theologische School te Kampen op 22 September 1922 door Prof. Dr T. Hoekstra.
> Kampen, J. H. Kok, 1922.

Een warm woord tot de studenten te Kampen, dat niet minder geschikt is voor de studenten (niet uitsluitend de theologische) te Amsterdam, ja voor ieder, die in de beoefening der wetenschap belangstelt en over het probleem: geloof en wetenschap weleens heeft nagedacht.

Terecht maakt prof. Hoekstra behalve tusschen geloovige en ongeloovige bij de laatste nog onderscheid tusschen de niet-christelijke en de onchristelijke.

De bezielende peroratie over het „studeert veel", „studeert methodisch", „studeert zonder schroom", „schaamt u voor uw geloofswetenschap niet", zou ik hier gaarne overnemen, ware het niet, dat een enkele kon meenen daarmee van het zich aanschaffen dezer „Toespraak" ontslagen te zijn. HEPP.

KERKNIEUWS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Beroepen te:

Giessen-Oudekerk, J. Wijminga te Drouwen.
Laren (N.-H.), J. H. Sillevis Smitt, cand. te Amsterdam.
Sliedrecht, J. A. Verhoog te Willemstad.
Spijkenisse, A. G. Wolf te Loenen Vreeland.
Sexbierum, J. G. Fernhout te St. Pancras.
Ten Boer, J. Sybrandy te De Krim.
Twijzel, J. de Koning te Vries.

Aangenomen naar:

Watergraafsmeer, J. van 't Sant te Katendrecht.

Bedankt voor:

Alblasserdam, P. Deddens te Brielle.
Heerenveen, D. J. Couvée te Meppel.
Kommerzijl, S. de Vries te Ambt-Vollenhove.
Kooten, J. Y. Tiemersma te Tzum-Jaarum.
Maassluis (B.), R. Hamming te Doorn.
Schildwolde, D. Scheele te Geesteren.
Westerlee, G. A. Langhout te Gaastmeer.
Wijhe, J. Oosterveen te Wilnis.

Afscheid van:

Dedemsvaart, J. Koelewijn. Tekst 2 Thess. 3: 15—17.

Intrede te:

Rozenburg, L. J. Allaart. Tekst Jer. 1: 9c.

Jubileu. Ds J. Vonk, em.-pred. te Maassluis A., herdacht Zondagmorgen zijn 45-jarig ambtsjubileum.

CHR. GEREFORMEERDE KERK.

Bedankt voor:

Noordeloos, D. Driessen te 's Gravenzande.
Zaamslag, J. Jongeleen te Maarssen.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

Goudriaan, W. Deur te Zegveld.
's Graveland, N. van Schouwenburg te Amsterdam.
Hagestein, H. Japchen te Den Bommel.
Nijkerkerveen, L. Boer te Nieuw-Weerdinge.
Nijs en Oudehorne, H. J. Pijnacker Hordijk te Terhorne.
Ouderkerk a. d. IJssel, P. Zandt te Delft.
Polsbroek, J. C. Wolthers te Kamperveen.
Staphorst, I. Kievit te Lunteren.
Tiendhoven, J. C. H. Romijn te Parrega.
IJselmuiden, J. Keller te St. Maartensdijk.
Wilnis, W. Deur te Zegveld.
Zwammerdam, L. Boer te Nieuw-Weerdinge.

Aangenomen naar:

Blokzijl, J. C. Konnegsberger te Bergentheim.
Katwijk aan Zee, J. Nauta te Workum.
Uitwierde, D. A. Hoekstra te Wildervank.
Vriezenveen, L. Boer te Nieuw-Weerdinge.
West-Terschelling, J. W. Dippel, cand. te Groningen.

Bedankt voor:

Arnemuiden, H. Japchen te Den Bommel.
Delft, P. Kuijman te Houten.
Drogeham, J. W. Dippel, cand. te Groningen.
Oosterwierum, J. W. Dippel, cand. te Groningen.
Ter Aar, H. A. Leenmans te Bodegraven.
Zwammerdam, L. Boer te Nieuw-Weerdinge.

Afscheid van:

Bloemendaal, M. J. A. de Vrijer. Tekst Rom. 8: 35.
Capelle a. d. IJssel, F. H. v. Oosten. Tekst 2 Petri 3: 18.
Delfshaven, J. P. v. Bruggen. Tekst Filipp. 1: 3.
Drogeham, J. v. d. Pol. Tekst Deut. 5: 5.
Hilvarenbeek, C. Wouman. Tekst Efeze 3: 14—18.
Meppel, J. F. van Duyne. Tekst Joh. 4: 23.

Overleden. Ds H. H. Kolkmeijer overleed te Waardenburg in den ouderdom van 40 jaren.

— Ds P. N. Pikaar, em.-pred. te Velp, is in den ouderdom van 83 jaren overleden.

ADVERTENTIËN.

De beste Amer. ORGELS en PIANO'S

zijn de beroemde

LIEBIG-ORGELS
HOFBERG-ORGELS
HILDEBRANDT-ORGELS

KOMT EENS HOOREN HET ORGEL, MERK:
G. A. GOLDSCHMEDING voor f 285.--

Alle orgels prima afwerking.
Geluid onovertroffen. Vele jaren garantie.

DIRK VAN BEEK
HAVENSTRAAT 52 WOERDEN